

Formarea și dezvoltarea profesională a cadrelor pentru administrația publică din perspectiva edificării societății bazate pe cunoaștere și valorilor euroconforme

Aurel SÎMBOTEANU,
*prorector al Academiei de Administrare Publică,
doctor în științe politice, conferențiar universitar*

SUMMARY

The present study examines the role of Academy of Public Administration in building knowledge-based society from the perspective of state policy promotion in public administration field, training and professional development of civil servants based on European values system and challenges which public administration goes through at the moment. With Master degree studies and possibilities offered by the Academy in continuing professional development, civil servants become possessors of skills that allow them to tend in their function to the rigors of European management

Complexitatea problemelor cu care se confrunta societatea moldovenească în perioada de constituire a relațiilor democratice, inițierea transformărilor complexe în viața social-economică și politică la începutul anilor nouăzeci ai secolului trecut presupuneau și o nouă viziune asupra organizării și funcționării administrației publice. Evoluția proceselor transformatoare din societate impunea o nouă paradigmă în pregătirea cadrelor pentru organele administrației publice și crearea unui sistem eficient de dezvoltare profesională continuă a acestora.

Printre măsurile de edificare a unui serviciu public modern în Republica Moldova și a unui sistem nou de instruire a funcționarilor publici se înscrie și deschiderea în anul 1993 a Academiei de Administrare Publică [4]. Pe parcursul anilor, Academia de Administrare Publică devine un veritabil centru național de promovare a politicii de stat în domeniul administrației publice, de instruire și dezvoltare profesională a personalului din serviciul public și de asigurare științifică și

metodologică a activității autorităților publice din Republica Moldova.

Aderarea la 19 mai 2005 a Republicii Moldova la Procesul de la Bologna prin decizia Miniștrilor europeni responsabili de învățământul superior, convocați în orașul Berghen din Norvegia, a semnat o reformare, o modernizare și o reconceptualizare de structură, conținuturi și finalități ale învățământului superior din Republica Moldova [11]. Aceasta se referă și la instituțiile, care pregătesc specialiști cu studii superioare în domeniul administrației publice și contribuie, prin aceasta, la edificarea societății bazate pe cunoaștere.

În prezentul studiu ne propunem să examinăm rolul Academiei de Administrare Publică în edificarea societății bazate pe cunoaștere din perspectiva promovării politicii de stat în domeniul administrației publice, formării și dezvoltării profesionale a funcționarilor publici în baza sistemului de valori euroconforme și provocărilor prin care trece administrația publică la etapa actuală.

I. Convergențe conceptual-metodologice și aplicative ale studiilor de master.

Progresul social, dezvoltarea tehnologiilor informaționale și a comunicațiilor au ridicat pe un nou palier cunoașterea, permițând transferul nelimitat al acesteia spre consumatori sub forma transferului de informații. Globalizarea și implementarea societății cunoașterii conduc la amplificarea rolului capitalului uman în dezvoltarea societății. Cunoașterea este un factor de producție de rând cu capitalul și munca. Rolul-cheie într-o societate bazată pe cunoaștere îi revine inovațiilor. O societate bazată pe cunoaștere are la temelie corelația dintre capitalul uman și competitivitate.

În cazul administrației publice, aceasta se exprimă prin corelația dintre formarea profesională a funcționarilor publici și sistemul de competențe ale acestora care trebuie permanent actualizat. În acest sens, societatea bazată pe cunoaștere este aceea în care abilitatea de a obține noi competențe este esențială pentru succesul individual al funcționarului public având în vedere viteza cu care evoluează relațiile sociale, în general, și administrația publică, în particular.

Instituționalizarea noului sistem politic în condițiile statului independent Republica Moldova a condiționat inițierea și desfășurarea continuă a reformei administrației publice, care are sarcina să ajusteze structural și funcțional administrația publică la noile realități bazate pe democrație, pluralism și diversitate. Desfășurarea eficientă a reformei administrației publice este strâns legată de crearea unui sistem bine definit de pregătire a cadrelor pentru acest domeniu. Despre aceasta ne vorbește experiența altor state. Astfel, în țările din Europa Occidentală încă la sfârșitul anilor șaizeci ai secolului trecut a fost conștientizată, în mod deosebit, necesitatea pregătirii specializate a funcționarilor publici [12]. Acest lucru s-a produs într-o strânsă conexiune cu procesele de reformare a administrației publice din aceste țări, cu implementarea no-

ilor tehnici de administrare, metodelor noi de planificare, organizare și activitate a serviciului public. Anume în această perioadă de reformare a administrației publice țările vest-europene și-au constituit și sistemele lor de pregătire a cadrelor pentru administrația publică.

Experiența acumulată de aceste țări demonstrează că evoluția administrației publice impune și noi necesități în pregătirea cadrelor pentru acest domeniu. De felul în care personalul concepe problemele edificării societății bazate pe cunoaștere și sarcinile care stau în fața organelor administrației publice, de măsura în care își asumă responsabilitatea pentru consecințele activității lor depinde eficiența transformărilor din societate.

Un rol deosebit în edificarea societății bazate pe cunoaștere le revine instituțiilor de învățământ superior în cadrul cărora se produce formarea specialiștilor de înaltă calificare, care fiind antrenați ulterior în activitatea practică contribuie la amplificarea rolului capitalului uman în dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere. O verigă importantă în sistemul învățământului superior, după ciclul I, învățământ superior de licență, îl constituie ciclul II - studiile superioare de master, nivelul 7 în structura sistemului de învățământ în conformitate cu Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED- 2011), urmat de nivelul 8, cel mai înalt - studiile superioare de doctorat, ciclul III.

La etapa actuală, una dintre direcțiile prioritare în activitatea Academiei de Administrație Publică este prestarea serviciilor educaționale de formare a specialiștilor de înaltă calificare prin studiile superioare de master. Funcționarii publici în exercițiu, dar și persoanele care aspiră pentru viitor la o funcție publică au posibilitate să-și aprofundeze cunoștințele și să-și fortifice competențele urmând programele de master: administrație publică; management; relații internaționale; drept constituțional

și drept administrativ; anticorupție; management informațional în administrația publică și altele. Programele de studii sunt raportate la necesitățile pieței muncii din sistemul administrației publice din Republica Moldova și la standardele europene, atât din sistemul educațional, precum și din administrația publică. Prin activitățile educaționale prestate, Academia reprezintă un generator de capital uman și conducători care promovează inovațiile.

Pentru a corespunde acestor necesități, planurile de studii la programele de master prestate de Academie conțin, în conformitate cu prevederile Procesului de la Bologna, componentele structurale: temporală; formativă; acumulare; evaluare, care au menirea să asigure atât acumularea cunoștințelor, precum și formarea competențelor necesare pentru exercitarea unei funcții publice.

Astfel, calendarul academic specifică componenta *temporală* prin repartizarea activităților didactice pe ani, semestre, forme de învățământ, sesiuni de examinare, sesiuni de recuperare și promovare, alte prevederi și mecanisme organizatorice, menite să asigure buna consecutivitate și continuitate a procesului educațional.

Componenta *formativă* a planului de studii conține unități de curs fundamentale și unități de curs de specialitate, care, la rândul lor, pot fi obligatorii, opționale, precum și la libera alegere. Programele de master prestate de Academie asigură formarea specialiștilor performanți atât în aspect teoretic, precum și practic prin utilizarea unui spectru larg de metode și procedee didactice specifice studiilor superioare de master.

Componenta formativă își găsește continuare în componenta *acumulare*. Astfel, pregătirea teoretică este asigurată prin prestarea unităților de curs fundamentale, care constituie de la 25 până la 40 de credite academice transferabile, care reprezintă volumul de lucru solicitat studentului-masterand pentru a realiza obiectivele

programei de studii specifice în termeni de finalități de studii și competențe scontate, în dependență de specificul programelor de master științific ori de profesionalizare. Aceasta le asigură viitorilor specialiști o bună pregătire teoretică, fapt ce le permite să se familiarizeze cu geneza, legitățile de dezvoltare, manifestare, evoluție, aspectele doctrinare și teoretico-conceptuale ale domeniului de studii.

Buna pregătire teoretică a studenților-masteranzi este o precondiție de a concepe mai exact aspectele aplicative care derivă din abordările doctrinare. La aceasta contribuie și unitățile de curs de specialitate care constituie de la 40 până la 55 de credite academice transferabile, reieșind din particularitățile programelor de master științific ori de profesionalizare. Misiunea de bază a acestor unități de curs este formarea competențelor necesare funcționarilor publici pentru exercitarea atribuțiilor care le revin în activitatea concretă desfășurată în autoritățile administrației publice centrale și locale.

Un element structural important al sistemului de formare a specialiștilor pentru sistemul administrației publice îl constituie componenta *evalua*, care descrie, teleologic vorbind, tipurile și modalitățile de evaluare a finalităților de studii exprimate în competențe generice și specifice. În practica didactică de la Academie se utilizează mai multe forme de evaluare, principalele dintre ele fiind următoarele:

- *evaluarea inițială* identifică nivelul achizițiilor inițiale ale studenților-masteranzi în termeni de cunoștințe, competențe și abilități;

- *evaluarea continuă/formativă* se realizează prin organizarea a două testări obligatorii pe parcursul semestrului pe un grup de teme parcurse, precum și prin ghidarea lucrului individual realizat de studenții-masteranzi;

- *evaluarea finală* stabilește gradul în care au fost atinse finalitățile generale propuse

și competențele dobândite de studenții-masteranzi în pregătirea lor profesională la fiecare unitate de curs.

Prin aceste modalități de evaluare se apreciază nu numai cunoștințele acumulate de către studenții-masteranzi, dar și competențele formate în procesul de instruire. Conceptul privind competențele profesionale ale funcționarilor publici este studiat tot mai mult în ultimul deceniu și la modul cel mai general se rezumă la necesitatea de asigurare a funcționalității cunoștințelor. A acumula cunoștințe în sistemul de învățământ actual nu este suficient. Cunoștințele însușite se cer a fi coagulate în competențe, adică într-un ansamblu integrat de capacități și atitudini care interacționează și se dezvoltă progresiv prin exercitarea eficientă a unei funcții publice.

Din perspectivă behavioristă competența reprezintă o modalitate de executare efectivă și de succes a sarcinilor în comparație cu alți subiecți puși în aceleași condiții. Reieșind din aceasta competențele sunt achiziționate prin formare și dezvoltare profesională și se bazează pe descrierea comportamentului și a reușitei în domeniul de activitate a angajatului.

Luând în vedere că sistemul de competențe de care trebuie să dispună specialistul cu studii superioare de master în domeniile programelor prestate de Academie se formează prin aportul tuturor disciplinelor de studii prevăzute în planurile de învățământ, au fost stabilite exigențe concrete față de structura și conținutul curricular al disciplinelor de studii (unităților de curs). Astfel, standardul curricular al disciplinei de studii include astfel de componente cum ar fi: cadrul conceptual; administrarea disciplinei; obiectivele de formare a competențelor; tematica și repartizarea orelor pe tipuri de activități; obiectivele operaționale și conținuturile; ghidarea lucrului individual al studenților-masteranzi; metodele și formele de evaluare; cerințele față de sursele bibliografice recomandate.

Fiecare unitate de curs din planurile de studii participă prin conținuturile sale la formarea sistemului de competențe necesare unui funcționar public, care, luat în ansamblul său, reprezintă parametrii prestabiliți pentru produsul instruirii, care rezidă în comportamentul tridimensional al viitorului specialist la nivel: *de cunoaștere; de aplicare; de integrare* [15].

Într-o formulă integratoare, ansamblul de competențe care derivă din procesul de instruire în cadrul programelor de master prestate de Academie pot fi specificate după cum urmează:

- competența *gnosologică*, ea constând în posedarea unui volum de cunoștințe necesare pentru exercitarea unei funcții publice pornind de la specificul specializării programei de master;

- competența *prognostică*, aceasta fiind ca o capacitate de a concepe caracterul evolutiv al administrației publice și de a prevedea perspectivele dezvoltării domeniului ce derivă din specializarea respectivă;

- competența *praxiologică* ce presupune abilități de aplicare a cunoștințelor teoretice în situații practice din activitatea administrativă reieșind din prevederile curriculare însușite;

- competența *managerială* manifestată în capacități de dirijare a comunităților umane și a proceselor sociale prin implicarea în adoptarea deciziilor și, în special, în organizarea executării lor;

- competența de *evaluare a rezultatelor* activității profesionale pe baza criteriilor obiective și în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare și practicilor performante;

- competența *comunicativă și de integrare socială* ca o posibilitate de utilizare a diverselor forme de comunicare în practica profesională și adaptarea comunicării la diversitatea circumstanțelor practice din sfera de activitate a funcționarului public;

- competența de *cercetare* prin demonstrarea capacităților analitice, cunoașterea

metodologiei activității investigaționale în domeniul ce derivă din specializarea programei de master;

- competența de *instruire continuă* care rezidă în conștientizarea necesității de acumulare continuă a cunoștințelor în dependență de evoluția teoriei și practicii administrative și în corespundere cu solicitările sociale pentru domeniul în care activează funcționarul public.

O astfel de abordare privind ansamblul de competențe pentru funcționarii publici se justifică, în viziunea noastră, prin faptul că administrația publică, în calitate de sistem, cu caracteristicile sale proprii, în general, și în domeniul resurselor umane, în particular, necesită și un sistem unic de pregătire a specialiștilor pentru acest domeniu, activitate care are ca temei prevederile Clasificatorului unic al funcțiilor publice aprobat prin Legea nr. 155 din 21 iulie 2011 [3]. Clasificatorul specifică funcțiile publice pasibile de exercitat în sistemul administrației publice, iar curriculumul academic privind pregătirea profesională a specialistului cu studii superioare de master are menirea să determine și să formeze competențele profesionale necesare pentru ocuparea funcțiilor publice respective. Din aceasta derivă necesitatea identificării normelor unice față de competențele profesionale ale viitorului specialist în administrația publică acceptate de către piața forței de muncă și asigurarea calității formării profesionale a specialistului pentru această sferă de activitate.

Calitatea pregătirii cadrelor depinde nu numai de proiectarea curriculară la specializarea respectivă, dar și de activitățile de realizare a procesului de formare a competențelor necesare specialistului din administrația publică. În acest sens, la Academie se acordă o atenție deosebită reglementărilor privind realizarea procesului de formare a specialistului cu studii superioare de master, prin stabilirea rigorilor privind asigurarea cu cadre științifico-didactice și formatori, asigurarea calității procesului de

studii, crearea condițiilor de documentare informațională, asigurare logistică și tehnico-materială, evaluarea randamentului de studii la toate specializările prestate de Academie pentru domeniul administrației publice.

O parte componentă a procesului de studii în vederea formării cadrelor pentru administrația publică o constituie organizarea și ghidarea *lucrului individual*. Lucrul individual constituie o pondere semnificativă în cuantificarea activității studenților-masteranzi cu credite academice transferabile. El urmărește drept scop satisfacerea intereselor educaționale ale studenților-masteranzi, ca parte componentă a pregătirii lor profesionale, în funcție de particularitățile specializărilor programelor de master, la nivelurile: cognitiv (cunoștințe, deprinderi, capacități); afectiv (convingeri, sentimente, atitudini); psihomotor (comportament și acțiuni practice în domeniul prestat).

Pornind de la specificul, locul și rolul fiecărei unități de curs din cadrul specializărilor în formarea competențelor profesionale ale specialiștilor, lucrul individual se realizează prin a identifica, pentru început, categoria *produsului preconizat* ca rezultat al realizării unei sarcini didactice concrete formulate de profesor pentru un grup de studenți-masteranzi sau chiar pentru un student-masterand în parte, reieșind din interesele profesionale ale acestuia. Se stabilesc, de asemenea, *strategiile de realizare, criteriile de evaluare, precum și termenele de realizare* a produsului preconizat. Luând în vedere că beneficiarii programelor de master prestate de Academie, mai ales la învățământul cu frecvență redusă, sunt funcționari publici în exercițiu cu o anumită experiență de activitate în organele administrației publice, realizarea însărcinărilor din cadrul lucrului individual se coraportează, de regulă, la sfera de activitate a acestora, prin a soluționa pe cale aplicativă unele probleme ce derivă din anumite postulate teoretico-concep-

tuale și doctrinare, asigurându-se, astfel, interacțiunea dintre abordările teoretice și cele empirice.

Încă o parte componentă a formării profesionale a specialiștilor pentru domeniul administrației publice o constituie stagiile de practică organizate de Academie și desfășurate în organele administrației publice centrale și locale. Curriculumul academic expune, la acest compartiment, rigorile față de organizarea stagiilor de practică, stabilind particularitățile fiecărei etape de stagiu, atât în aspect de organizare, precum și de conținut. Formarea competențelor profesionale prin organizarea stagiilor de practică a studenților-masteranzi în autoritățile administrației publice se cuantifică cu 10 credite academice transferabile.

Realitățile sociale actuale au condus la o creștere a utilizării cunoașterii în activitățile practice, inclusiv în domeniul administrației publice, punând bazele schimbărilor structurale și funcționale din administrația publică. Cunoașterea acestor realități în contextul rigorilor curriculare a studiilor de master la specializările prestate de Academie constituie un element important în pregătirea profesională a viitorilor specialiști, folosind posibilitățile oferite de stagiul de practică desfășurat în autoritățile administrației publice centrale și locale. Stagiul de practică servește și o bună posibilitate de acumulare a materialului empiric necesar pentru elaborarea tezei de master.

După cum s-a menționat, una dintre competențele care derivă din procesul de instruire în cadrul programelor de master prestate de Academie este și competența de *cercetare* care rezidă în formarea capacităților analitice, cunoașterea metodologiei activității investigabile în domeniul ce derivă din specializarea programei de master. Alături de unele unități de curs care au menirea să formeze această competență, un rol deosebit îl are, în acest sens, antrenarea studenților-masteranzi în elaborarea teze-

lor de master, activitate care se cuantifică cu 30 de credite academice.

Prevederile regulamentare stabilesc cerințele față de acest gen de lucrări, specificând că teza de master reprezintă o cercetare științifică aprofundată care trebuie să demonstreze competențe profesionale și de cercetare în domeniul programei de master, cunoașterea științifică avansată a temei abordate, să conțină elemente de noutate și originalitate în dezvoltarea sau soluționarea problemei de cercetare [6]. Reieșind din aceasta, catedrele Academiei acordă o atenție deosebită elaborării tematicii de cercetare asupra realizării căreia lucrează studenții-masteranzi sub îndrumarea cadrelor didactice. Se consideră necesar și util, din perspectiva formării profesionale, ca tematica tezelor de master să aibă tangență cu activitatea practică pe care o desfășoară studenții-masteranzi în cadrul autorităților publice, prin aceasta asigurându-se interacțiunea dintre abordarea teoretico-conceptuală și aplicativă a temei de cercetare. O astfel de abordare contribuie la fortificarea competențelor profesionale, formate prin activitățile de cercetare și are, de regulă, un impact pozitiv asupra motivării studenților-masteranzi de a cerceta tematica respectivă.

O problemă importantă asupra căreia lucrează colectivul științifico-didactic al Academiei este integrarea pregătirii profesionale a funcționarilor publici cu formarea (consolidarea) ansamblului de valori euro-conforme, pe care trebuie ca aceștia să le posed. În procesul de formare a cadrelor pentru sistemul administrației publice este necesar să fie asigurată o corelare maximă a taxonomiei obiectivelor (cunoaștere, aplicare, integrare) cu matricea interiorizării valorice, care presupune nu numai cunoașterea teoretică a valorilor, dar și aplicarea efectivă a acestora, precum și crearea sau chiar producerea de valori.

Constituirea referențialului valoric profesional pentru funcționarii publici este, în

viziunea noastră, o cerință indispensabilă, un element-cheie al procesului educațional, care determină dimensiunile, conținuturile și competențele acestui profil de formare profesională. Acest referențial ar trebui să conțină în mod obligatoriu astfel de valori ca integritatea; responsabilitatea; moralitatea; creativitatea; independența în luarea deciziilor; demnitatea și onoarea; imparțialitatea; operativitatea; nediscriminarea și altele. Prin formarea competențelor bazate pe valori se asigură formarea ansamblului de competențe profesionale necesare pentru constituirea profilului valoric al specialistului din administrația publică.

Modelul educațional constituit în Academie pe parcursul anilor asigură, prin prestarea programelor de master, cultivarea acestor valori. Despre aceasta ne vorbește activitatea prodigioasă desfășurată în autoritățile administrației publice centrale și locale, în alte instituții publice, de majoritatea absolvenților studiilor de master din cadrul Academiei.

În scopul sporirii randamentului academic și ajustării continue a procesului de formare a specialiștilor prin studiile de master la solicitările evoluției sistemului de administrație publică din Republica Moldova, aflat în proces de reformare, Academia promovează cultura calității în procesul educațional, prin acțiuni organizatorico-didactice, metodico-instructive și de dezvoltare profesională a cadrelor didactice, care au menirea să fortifice competențele profesionale și să genereze performanță academică.

II. Dimensiunile și relevanța dezvoltării profesionale a funcționarilor publici. De rând cu studiile de master cu o durată de doi ani pentru învățământul cu frecvență și de doi ani și jumătate pentru învățământul cu frecvență redusă, Academia participă la edificarea societății bazate pe cunoaștere și prin activitatea de dezvoltare profesională a personalului din serviciul public. În acest sens, Academia este lider național în

prestarea serviciilor educaționale de dezvoltare profesională pentru funcționarii publici și, prin aceasta, își aduce contribuția la îmbunătățirea actului de guvernare în Republica Moldova.

Evoluția reformei administrației publice, implementarea în cadrul acesteia a unor noi abordări privind activitatea administrativă impune necesitatea pregătirii unei generații de funcționari, care bazându-se pe experiența pozitivă acumulată de predecesori și folosind experiența altor țări, să poată asigura continuitatea transformărilor democratice din societate și să promoveze tehnologii administrative moderne. În acest sens, dezvoltarea profesională a specialiștilor din administrația publică servește drept garanție pentru asigurarea calității și eficienței activității administrative și ca o condiție de sporire continuă a randamentului muncii funcționarilor publici.

Experiența statelor avansate demonstrează că contribuția funcționarilor publici și a oficialilor aleși la progresul societății depinde de actualizarea cunoștințelor și competențelor pe care le posedă și de posibilitatea lor de a se adapta la situațiile noi pe care dinamica vieții sociale le înaintează neconținut. Ținând seama de faptul că fondul de cunoștințe și competențe acumulat odată devine cu timpul insuficient, crește simțitor rolul dezvoltării profesionale a angajaților din administrația publică.

În acest sens, dezvoltarea profesională a specialiștilor din administrația publică, organizată în cadrul Academiei, urmărește ca scop înflorirea și aprofundarea cunoștințelor, precum și consolidarea competențelor profesionale ale specialiștilor, inițiate în cadrul studiilor anterioare de formare profesională, inclusiv, a studiilor de master, despre care s-a vorbit în capitolul precedent, dar și dezvoltarea abilităților și modelării comportamentului necesar pentru exercitarea eficientă a atribuțiilor concrete de serviciu.

Aceasta presupune, pe de o parte, anali-

za cunoștințelor, deprinderilor și aptitudinilor necesare pentru fiecare funcție publică, iar, pe de altă parte, aprecierea gradului de competență a funcționarilor publici, care trebuie să întrunească aceste condiții. Diferența dintre acești doi indicatori va constitui necesitățile de dezvoltare profesională a funcționarului public. Practica ne demonstrează că între ceea ce trebuie să cunoască, să aplice și să integreze un funcționar public, în conformitate cu atribuțiile de serviciu și ceea ce el cunoaște în realitate, întotdeauna vor exista anumite diferențe, deoarece activitatea administrativă înaintea permanent față de funcționarul public noi exigențe.

Aceste diferențe exprimate în necesități de instruire sunt realizate prin cursuri de dezvoltare profesională cu o anumită periodicitate și care, de fapt, asigură permanentizarea dezvoltării profesionale a funcționarilor publici. Concepția permanentizării dezvoltării profesionale a funcționarilor din administrația publică se practică în numeroase state ale lumii. În majoritatea țărilor Uniunii Europene, de exemplu, dezvoltarea profesională continuă se bazează pe raționamentul necesității unei mai bune prestări profesionale într-o societate aflată permanent în schimbare. În astfel de țări ca Portugalia, Grecia funcționează instituții publice speciale de instruire în domeniul administrării publice. În unele țări mai mari, cum ar fi Franța, Germania, Spania, de rând cu instituțiile naționale, există și unități de instruire regionale [14].

O abordare novatoare preluată de Academia din experiența țărilor europene în realizarea cursurilor de dezvoltare profesională este abordarea sistemică a procesului de dezvoltare profesională a funcționarilor publici. Aceasta prevede parcurgerea, în organizarea și desfășurarea cursurilor de dezvoltare profesională, a unui traseu care presupune studierea și identificarea necesităților de instruire a participanților la cursuri, stabilirea obiectivelor concrete

pentru fiecare categorie de cursanți, alegerea metodelor adecvate de instruire, precum și analiza rezultatelor derulării fiecărui curs prin efectuarea evaluării, care stă la baza activităților ulterioare în organizarea cursurilor de dezvoltare profesională pentru funcționarii publici.

Organizarea cursurilor de dezvoltare profesională a funcționarilor publici în cadrul Academiei se desfășoară în conformitate cu prevederile *Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04 iulie 2008*, care prin art. 37 și 38 din secțiunea a 3-a stabilește, pe de o parte, drepturile și obligațiunile funcționarului public de a-și perfecționa în mod continuu abilitățile și pregătirea profesională, iar pe de altă parte, stipulează obligațiunile autorităților publice cu referire la prevederile bugetare pentru aceste activități, asigurarea posibilităților egale pentru funcționarii publici la instruire prin diferite forme și durata de studii și altele [2].

Prevederile legale își găsesc concretizare în *Regulamentul cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici* aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 201 din 11 martie 2009, care de rând cu descrierea principiilor de organizare și realizare a dezvoltării profesionale, definește conținutul sistemului de dezvoltare profesională continuă a funcționarilor publici, care include beneficiarii de instruire, tipurile, metodele și programele de instruire, prestatorii serviciilor de instruire, finanțarea procesului de dezvoltare profesională continuă, organele responsabile de coordonarea și monitorizarea procesului [7].

Academia, în calitate de prestator principal de servicii în domeniul dezvoltării profesionale a funcționarilor publici, își desfășoară activitatea în acest domeniu în baza Comenzii de stat aprobate de Guvern pentru fiecare an calendaristic prin care se stabilește numărul de cursuri și de participanți, tematica acestora, termene-

le de realizare a cursurilor respective. Ele pot fi cu caracter general sau specializate pe anumite domenii concrete de activitate, de dezvoltare managerială sau pentru funcționarii publici debutanți din autoritățile administrației publice centrale sau locale.

Luând în vedere necesitățile de dezvoltare profesională ale diferitelor categorii de funcționari, dar și specificul tematicii abordate în cadrul cursurilor, se stabilesc obiective concrete, pentru realizarea cărora se elaborează programe de instruire. Astfel, pentru funcționarii publici debutanți, programele de studii cu o durată de 80 de ore academice, prevăd patru module, și anume: organizarea și funcționarea administrației publice; reglementarea activității funcționarului public; dezvoltarea abilităților profesionale ale funcționarului public; guvernarea electronică. Chiar din această simplă enumerare a denumirii modulelor de studii care conțin, la rândul lor, teme concrete privind sferele nominalizate, putem deduce caracterul complex al programei, realizarea căreia contribuie la dezvoltarea competențelor, abilităților și atitudinilor profesionale ale funcționarilor publici aflați la începutul carierei, necesare pentru exercitarea funcției publice deținute.

Astfel de cursuri, clasificate fiind ca acțiuni prin care se realizează dezvoltarea profesională inițială a funcționarilor publici, sunt completate cu activități de instruire prin care se realizează dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici. Prin această formă de instruire are loc aprofundarea și îmbunătățirea competențelor deja existente ale funcționarilor publici și sunt solicitate, de regulă, de necesitățile de strictă specializare în activitatea administrativă. Numai în anul 2015 Academia a prestat peste 20 de categorii de astfel de cursuri, vizând: dezvoltarea abilităților de exercitare a atribuțiilor de serviciu; elaborarea și evaluarea politicilor publice; procesul de planificare strategică; dezvoltarea abilităților

manageriale; managementul performanței; integrarea profesională în funcția publică; integritatea funcționarului public; managementul documentelor și altele.

Creșterea numerică din an în an a funcționarilor încadrați în instruirea profesională, precum și noile sarcini ce le înaintează viața, legate de conținutul, metodele și formele dezvoltării profesionale a funcționarilor publici pun la ordinea de zi căutarea de noi soluții în organizarea și desfășurarea procesului de perfecționare profesională a funcționarilor publici. În acest sens, de real folos sunt cursurile de dezvoltare profesională realizate cu susținerea diferiților parteneri externi. Astfel, în colaborare cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), se realizează cursuri foarte utile pentru funcționarii publici. Printre ele se regăsesc cursurile: planificarea strategică integrată la nivel local și regional; managementul și elaborarea programelor/proiectelor; dezvoltarea regională; dezvoltarea leadership-ului în administrația publică și altele. Având un suport informațional-metodic și logistic consistent cursurile nominalizate răspund pe deplin necesităților de instruire a participanților care sunt în căutarea unor abordări noi în activitatea administrativă.

Este salutar faptul că autoritățile administrației publice manifestă tot mai mult interes pentru sporirea gradului de calificare a angajaților săi și solicită, din propria inițiativă, organizarea de către Academia cursurilor de dezvoltare profesională pentru anumite categorii de funcționari. Astfel de cursuri au fost organizate la solicitarea Ministerului Finanțelor, Ministerului Afacerilor Interne, Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, Agenției Naționale pentru Securitatea Alimentelor și altor autorități ale administrației publice. Organizarea instruirii cadrelor la solicitarea autorităților administrației publice are unele avantaje, grație faptului că motivarea funcționarilor de a audia cursurile respective este mult mai mare și prin aceasta sporește eficacita-

tea lor. Academia tinde să extindă, în acest sens, colaborarea cu organele interesate în dezvoltarea profesională a angajaților.

Succesele în domeniul dezvoltării profesionale continue se datorează în mare măsură unui colectiv bine pregătit de formatori atât din rândurile cadrelor didactice ale Academiei, precum și din rândul funcționarilor publici practicieni cu o bogată experiență de activitate în organele administrației publice. O bună parte dintre ei au beneficiat de cursuri de formare în domeniile prestate atât în țară, cât și peste hotare, fapt ce a contribuit la fortificarea competențelor metodicodidactice. Grație formatorilor, se îmbină mai reușit aspectele teoretice și cele practice de instruire, ceea ce contribuie la eficientizarea instruirii funcționarilor publici. În măsura posibilităților, în procesul de perfecționare a cadrelor din administrația publică sunt antrenați și formatori din străinătate.

În procesul de organizare și desfășurare a procesului de dezvoltare profesională a cadrelor este foarte importantă activitatea de studiere a eficienței serviciilor prestate. Aceasta se face atât prin chestionarele de evaluare a participanților la cursuri, precum și prin expunerea orală a opiniilor participanților referitor la organizarea și conținutul cursurilor de perfecționare. Și o modalitate, și alta conțin aprecierile date de cei instruiți, aprecieri care permit de a stabili gradul de realizare a obiectivelor trasate înainte de începerea cursurilor. Ceea ce putem observa din evaluările efectuate, este tendința funcționarilor de a participa la cursuri de o durată mai lungă, îndeosebi pentru instruirea inițială. Și aceasta este firesc, dat fiind faptul că problemele cu care se confruntă astăzi administrația publică sunt multiple și diverse, soluționarea lor cere cunoștințe și competențe concrete.

La fel de importantă este, în viziunea noastră, și evaluarea aplicării cunoștințelor și competențelor dobândite în procesul de

instruire în activitatea practică de către participanții la cursuri. Aceasta ține de sarcina autorităților care deleagă la studii funcționarii publici, a căror datorie rezidă în aprecierile de rigoare printr-o analiză minuțioasă a schimbărilor din activitatea funcționarilor, care rezultă din instruire.

Generalizând cele investigate în prezentul studiu vom menționa că activitatea de formare și dezvoltare profesională a funcționarilor publici este o parte componentă a procesului complex de edificare a societății bazate pe cunoaștere. Conținutul acestui proces rezidă în sporirea calității capitalului uman încadrat în administrația publică și a randamentului activității administrative. Creșterea volumului de cunoștințe și fortificarea competențelor profesionale a funcționarilor publici, prin studiile de master și cele de dezvoltare profesională prestate de Academie, reprezintă o predispoziție de eficientizare a activității administrative și un factor de sporire a competitivității.

Aceasta devine foarte important la etapa actuală, când în administrația publică din Republica Moldova se desfășoară niște procese complexe menite să ajusteze sistemul administrativ la standardele europene, exprimate în descentralizarea administrativă, autonomia locală, dominația legii, respectarea drepturilor omului, consultarea cetățenilor în problemele de utilitate publică, transparența decizională și altele.

Întrucât competitivitatea și randamentul funcțional în activitatea administrativă depind în mod esențial de nivelul de pregătire a funcționarilor publici, iar competențele acestora depind de sistemul de educație, formare și dezvoltare profesională, Academia este preocupată în prezent de modernizarea curriculumului programelor de master și cursurilor de dezvoltare profesională din perspectiva diversificării acestora, centrării pe formarea competențelor celor instruiți și pe necesitățile pieței muncii din sfera administrativă.

BIBLIOGRAFIE

1. Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 319-324 din 24 octombrie 2014.
2. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04 iulie 2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 230-232 din 23 decembrie 2008.
3. Legea pentru aprobarea Clasificatorului funcțiilor publice nr.155 din 21 iulie 2011. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 164-165 din 04 octombrie 2011.
4. Decretul Președintelui Republicii Moldova din 21 mai 1993 privind pregătirea cadrelor pentru organele administrației de stat și de autoadministrare locală. În: „Administrarea Publică”, revistă metodico-științifică, 1993, nr.1.
5. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația 2020” aprobată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 944 din 14 noiembrie 2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 345-351 din 21 noiembrie 2014.
6. Regulamentul cu privire la organizarea ciclului II - studii superioare de master, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 464 din 28 iulie 2015. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 197-205 (5239-5247) din 31 iulie 2015.
7. Regulamentul cu privire la dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 231 din 13 aprilie 2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 76-80 din 20 aprilie 2012.
8. Statutul Academiei de Administrare Publică, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 225 din 26 martie 2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 78-79 din 01 aprilie 2014.
9. Regulamentul de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului Național de Credite de Studiu, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației nr. 1046 din 29 octombrie 2015.
10. Plan-cadru pentru studii superioare (ciclul I-Licență, ciclul II-Master, studii integrate, ciclul III-Doctorat), aprobat prin Ordinul Ministerului Educației nr. 1045 din 29 octombrie 2015.
11. Republica Moldova a aderat la Procesul de la Bologna. În: „Moldova Suverană” nr. 80 (20717) din 20 mai 2005.
12. Comparative Analysis of Civil Service Training Schools, Edited by Cladio Zanghi, European Institut of Public Administration, 1994.
13. Cadrul de referință al curriculumului universitar, coordonator V. Guțu, Chișinău, 2015.
14. Public Service Training SYSTEMS IN OECR COUNTRIES. Support improvement in Governance and Management in Central and Eastern European Countries. În: SIGMA PAPERS, nr.16, 1998.
15. Aurel Simboteanu, Înterferențe conceptual-metodologice și aplicative între formarea profesională și sistemul de competențe ale specialistului din administrația publică. În: Caietul științific al ISAM nr. 2, 2008.

Prezentat: 5 noiembrie 2015.

E-mail: simboteanu@mail.ru